

SZÉKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY UJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk- és kliring 10,489. sz. — — — — — Helyközi telefon 15. sz.
Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendők.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

BETEGH PÁL

LAPTULAJDOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők. Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szóig szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyilt-tér sora 1 korona

Vagy szabadság, vagy halál!

A magyar képviselőházban elkecsereedett harc foly. Fegyverek és browningok talán még nem ropognak, de az első napon, e hó 17-én már mutogatták.

Visszafojtott lélekzettel várja az újabb és legújabb híreket a végső elkecsereedésben levő közönség.

Ökölbe szorított kezekkel olvassuk a napilapok értesítéseit, melyeket az ország házában történekről világgá röpitenek.

Nyár óta semmi sem változott. A véres elkecsereedés, a mi az országon és az ellenzéki képviselőkhöz esett halatlan jogtiprás nyomán fakadt, semmit sem enyhült. És a mint az első ülés lefolyása mutatja, nincs is remény arra, hogy gyökeres, döntő események nélkül a helyzet megjavuljon.

Tisza és Lukács még helyükön vannak. Makacs kitartással bosszantják ezzel az ország agyonsanyargatott közvéleményét. A megvásárolt tömeg, valamint a Lukács belügyminisztersége alatt álló csendőrség és államrendőrség szuronyerdője s a katonai csapatok készenlében tartása szolgál védőbástyául a gonosz lelkű jogtipróknak.

A három hónappal ezelőtt lefolytatott gyalázatosságok ismétlődnek, sőt a legvehemensebb alakban folytatódnak.

A kormány és pártja arcpirulás nélkül áll a fórumon s mintha minden a legnagyobb rendben és június 4-ike nem is létezett volna, úgy viselkedik.

Ezzel szemben az ellenzék Tiszát és Lukácsot szakadatlanul szidalmazza „Gazember, hazaáruló” kiáltások zúgnak és egymást ütök az ország házában a képviselők, akik mindnyájan a terem közepén gomolyognak. Tisza, majd Beöthy elnökök tehetetlenek a láрма és füstketítő zaj lecsillapítására. De azért Tisza a királyi kéziratokat felolvastatta; noha azokból senki egy szót sem hallott. Délben szünet volt és azután a botrány folytatódott.

Nagyobb vonásokban ez a szeptember hó 17-ikén megnyílt országgyűlés képe.

Vajjon mit akarhat még Bécs tőlünk? Mit szándékozik csinálni a gyűlölt Tisza és Lukács Bécs kedvére? Hát nem volt elég a gyalázatos, alkotmánytipró rombolás!? Hiszen az országot úgy közzgazdasági, mint közéleti és társadalmi téren a tönk szélére juttatták. Teljes felfordulás van minden oldalon és a megsemmisülés halálharangja kong a nemzet felett.

Nekik, az ő erőszakos, buta göggel fumigált magatartásuknak tulajdonítható a *köztársasági eszmék* hatalmas terjedése és a legutolsó faluban is észlelhető erőteljes állásfoglalása.

Hát nem látnak, teljesen megvakultak immár Bécsben, hogy így szabadlábra helyezték az országot és a nemzet királyi esküvel megpecsételt alkotmányos jogainak, tekintélyének megsemmisítését!?

Takarítsák el Tiszát és Lukácsot az ország nyakáról sürgősen, ha Deák Ferenc alkotására valaha még építeni akarnak. Itt van a tizenkettedik óra. Holnap már késő lehet...

Két-három kegyelt ember vad fanatizmusa, a mai felvilágosodottabb korban való okvetetlenkedése, lehetetlen állapotok megrögzítése — csak az országos elkecsereedés lángra lobbantására, de nem a feldult helyzet szanálására lehet alkalmas.

Ezt kellene lássák Bécsben, ha már a munkaparti farizeusok teljesen meg- és elvakultak itthon...

Történelmi nagy idők élünk. Az erőszak új 48-ra, polgárvérre áhítozik s ha így tartja tovább magát, nagyon közel juthatunk a 49-hez

A közjogi ellenzék minden pártárnyalata egy tömött, mindenesetre elszánt táborba tömörült. Lelkesedéssel, kitartással vette fel a nemzeti jogokért megvívandó élet-halál küzdelmet.

Nekünk is készen, éberem kell legyünk, hiszen az ország házából, ellenzéki képviselőink imádságos ajkáról hangzik:

„Mindnyájunk el kell menni...“
S ha azt kiáltják nekünk: „Vagy szabadság, vagy halál“, akkor már mindenkinek ott is kell lennie...

A polgárság ünnepe.

Szekelyudvarhely város polgárságának az elmúlt vasárnap kegyeletes nagy ünnepe volt. Solymossy Endre, a polgári önképző és segélyező egyesület néhai elnökének, alapítójának szentelte e napot. Diszközgyűlés keretében leleplezte az oly korán elhalt negyédemű vezér képét, melyet *Petrányi Miklós*, jelenleg miskolci tanár, festőművész oly élethűen alkotott, festett vászonra.

Délután 11 órakor a vármegyeház disztermében a Székely Dalegyelet hazafias énekével kezdődött az ünnepség. A dalárdát *Horváth József* karnagy vezényelte.

A diszközgyűlést Dr. *Valentsik* Ferenc országgyűlési képviselő, a polgári kör elnöke nyitotta meg a lapunk más helyén közölt igen szép és tartalmas beszéddel, melyet a zuhogó eső dacára is nagy számban összegyűlt közönség meghatóttan hallgatott végig s az elnököt hálája jeleül megéltjezte.

Biró Sándor ref. kollegiumi tanár lépett ezután az elnöki emelvényre és valóban nagyszabású emlékbeszédet mondott Solymossy Endre közéleti működéséről. A nagyhatású beszéd általános tetszéssel találkozott.

Magasra fokozta a hazafiai érzelmeket ifj. *Rájk* József iparos ifju: *Baghy* Gyulának „A magyar zene” című remek műve sikerült előadásával. A zenét ehhez *Kónya* Jancsi zenekarával szolgáltatta. Élénk, lelkes tapsvihar mutatta, hogy magyar zeneirodalmunk

gyöngyei, mily elragadó hatással bírnak mindnyájunkat felébreszteni, bármely pillanatban.

A Székely Dalegyelet a szózat élénklésével fejezte be a minden tekintetben tartalmas műsort, mely után Dr. *Válentsik* elnök hálás köszönetet mondott az alkalmatlan időjárás ellenére is megjelent közönségnek, ugyszintén a közgyűlés összes szereplőinek s miután a jegyzőkönyv hitelesítésére *Fischer* Ferenc és *Szabó* József tagokat felkérte, a diszközgyűlés véget ért.

Az ünnepségen a Solymossy-család teljes számban képviselve volt és részt vett azon az e célból ide utazott: Dr. *Solymossy* István baróti orvos, valamint a fájdalmas lelkű *Nagyasszony*, *Solymossy* Endre édesanyja: özv. *Solymossy* Lajosné, városi tanácsosné is.

A leleplezett arckép a közönség körében is általános tetszéssel találkozott s mindenkinek volt valami jó emléke az ünnepelt emberbaráti tetteiről.

Délután egy órakor 200 terítékes közebéd kezdődött a „Budapest”-szálló színháztermében, hol a fehér asztal mellett, sok tartalmas és talpraesett pohárköszöntőben emlékeztek az elhalt közszeretben álló férfiról.

Este félnyolckor műkedvelői színelőadás, utána pedig a reggeli óráig tartott kedélyes táncmulatság volt. *Véli* Miksa „Kapuzárás előtt” c. 3 felvonásos vígjátéka került színre igen sikerült, összevágó előadásban, melyért — mint fáradságot nem ismerő rendezőt — *Fischer* Ferenc egyleti pénztárnokot és nejét, — mint nagy sikert aratott, kiváló közreműködőt illeti első sorban a legnagyobb elismerés. *Fischer* Ferencné (özv. *Halácsi* Benedekné, *Juliska* keresztanyja) szerepében, a legjobb műkedvelőt is tulszárnyaló tehetséget, valódi mesteralakítást mutatott be. E körül csoportosultak *Bodrogi* Balázs, *Jakabos* Róza, *Hermann* Eliz, ifj. *Rájk* József, *Bardócz* József, *Csoma* Emma, *Hodor* Berta és *Rájk* Sándor, kik mindannyian teljes ott-honossággal oldották meg feladatukat.

Az egész ünnepséget összefoglalva, hálás elismerést érdemel a polgári kör vezetősége, annak minden tagja és vele Székelyudvarhely város polgársága. Bebizonyította e tényével is, hogy Solymossy Endre áldozatkész működése termékeny talajra talált, mert becsülni tudja az igazi érdemet. Hála és köszönet s további összetartás! Az eredmény meg lesz! Csak előre!...

A méhlegelő javítása.

Irta és a kolozsvári orsz. méhészeti kongresszuson felolvasta: **Gál Imre** tanító, udvarhelyvármegyei méhészegyleti titkár.

„Ültessetek fákat, bokrokat és virágokat.” Szébb emléket egyikünk sem hagyhat maga után, mint egy terebélyes szép fát; ne legyünk szükkeblűek, s gondoljunk azokra, kik utánunk következnek.

(5. folyt. és vége.)

Az egyesületeknek kell közbenjárnia az illetékes hatóságoknál, hogy a köztereken stb. mézelőfák ültetessenek el; a vezetőknak kell időnként megnézni a kiültetett fák fejlődését s esetleg a pótlásra felkérni a tulajdonosokat.

Az egyesület feladatát kell képezze a tagoknak s egyáltalán a méhészeknek kioktatása a hársfát illetően, mert megbecsülhetetlen érték van e fában nemcsak mézélési szempontból, de ipari és kereskedelmi szempontból is. Hisz a műfáragások, műbutorosok, hangszergyárak keresett cikke a hársfa-, virágzata pedig a legbecselesebb izzasztó herbát adja, amit allandóan jó árban lehet értékesíteni. Sajnos, hogy az iparosok, butorosok, hangszergyárosok, a lombfűrész iparosok e fát külföldről kell beszerezni; szegénye ez a magyar méhészeknek is.

Ez a fa igénytelenségénél fogva nemcsak Erdély fája, hol a nehezebb klimatikus viszonyok között is a legszebb mézélőfa, de jól megfér az Alföld homokos talajában is, hol a meddő akácok-években pótlásra volna hivatva.

Az egyesületek széleskörű propagandája és tartalmas munkája bizonyára támogatásra talál a kormánytól, mert mi más volna a kormány érdeke, mint a mezőgazdasági ágak kulturájának a megfelelő nivóra emelése, a mit ő nem annyira kibocsátott rendeleteivel, mint inkább a dolgozó egyesületek révén valósíthat meg.

A fának, gazdasági haszon-cserjéknek kedvezményes áron való kiosztása a kormány programjában áll, meg kellene hallgassa tehát ez irányban a méhészegyletek kérését is.

A kormánytól kellene beállítani 10—10 holdas mézélőfa-iskolát a talaj és klimatikus viszonyok figyelembe vételével egyet az Alföldön, egyet Erdélyben; fenntartván a gyümölcsfa-iskolák kezelőjéhez a mézélő-fák tenyésztése tárgyában kibocsátott rendelkezéseit.

A gödöllői méhésztudományi gazdaságban kezdeményezett botanikus kertészetet az erdélyi részekre is ki kellene terjesztenie s itt is egy kisebbszereű mézélő növénytenyésztet és kísérleti telepet berendezni ott, hol a mézélőfaiskola elhelyezést nyer; mert pl. hazánkban azért nincs nagyobb terület, mert ezzel idáig számbavehető kísérletezés nem történt; erre pedig a mai nehéz megélhetési viszonyok között az individuumot kötelezni erkölcsi presszióval sem lehet.

Kormányintézkedést kíván azon régi törekvésünk is, mely a mézélőfáknak a községi faiskolákban való tenyésztését, az országutak mellékre kiültetését célozza, hol igazán tág tere nyílnék a mézélőfák virulásának. Gyümölcséért nem rongálná azokat senki, és én nem kétkeltem, hogy Kegyelmes Urunk, a földmivelésügyi miniszter Ur Ó nagyméltósága ezirányú kérésünkre, bizonyára adna rendelkezést a vármegyéknek.

A méhésztudomány terjesztését és kultiválását illetően, a kezdeményezés az államvasutaknál megindult ugyan, de a méhek részére szükséges legelő megteremtésére — intézkedést sehol nem látok a rendeletek végrehajtása által.

Nem elegendő a vasuti öröknek sem a méhésztudományba való bevonása — ide is fa, virág kell, miből a méhek fölös hordást adjanak; különben sokan ott hagyják a méhészkedést, ha az nem a sarkán fordul.

A vasuti pályák mellékének mézélő-fákkal való beültetését szintén kérelmeznünk és sürgetnünk kell kormányunktól.

A fenyegető veszély közepette ennek elhárításáért dolgozó egyesületek legszélsőbb határokig megérdemlik az állam támogatását, hisz azokból a csekély tagdíjakból érdemleges munkát végezni, teljes lehetetlenség. Kívánatos tehát, hogy a legelőjavításra kidolgozott és bemutatott részletes program alapján, földmivelésügyi kormányunk állami segítséggel részesítse az önzetlenül fáradozó egyesületeket. Ebben rejlik a munka-program végrehajtásának transzmissziója; egyének, egy-

letek százszorosán hozván meg a kormány-ajándék kamatját — a nyomában feltűnő, szemmel látható és annyi panaszt elnémitő ajándékos munka által elővártott gazdag viránnal.

A méhésztudomány ezen legújabb problémájára felelet kell. Felelet az egyéntől, egyesületektől s a kormányhatalomtól.

A jövő méhésztudomány nem arra hivatott, hogy nézzen, törjön, hanem tegyen és alakítson. A méhésztudományok nem éljenek remete módra az őserdőben, hanem vigyék be a gyakorlatiasság ösvényén a méhésztudomány mezőgazdaság határait, támogassák, védjék a gyenge egyesületeket, a kormányhatalom tegye rá segítő kezét a méhésztudományokra, hogy ezeknek munkássága legyen már egyszer szembeötölő és fölemelő.

Igy képelem én megoldva azt a nehéz kérdést, mely jövő méhésztudományunkat: a magyar méhésztudományt a hosszú évtizedek lehangoltsága miatt a küzdelem jegyében toltam.

Igy lesz méhésztudomány, egy gazdag népies méhésztudomány — a mi után minden magyar méhésztudomány ember tiszta lelekkel eseng; különben letörünk az eszmékért, az ideákért vívott harcok alatt.

Diszgyűlési megnyitó.

Irta és elmondotta: *Dr Válcsik Ferenc* orsz. képviselő.

Tisztelt közgyűlés!

Mélyen tisztelt ünneplő közönség!

A hála és kegyelet emlékünnepeit üljük. Kötelezettséget kell teljesítenünk, amelynek forrása szívünk legigazabb és legőszintébb érzelmeiből fakad.

Nem azért ünnepeünk, mert az élő nagyság felé szálló tömjénfüstből biztatón felénk villog a nagyoknak és hatalmasoknak sugárzó arca s nem is azért, mert remegve, féltve és reménykedve, az ünnepléstől várjuk a kegyeknek, a hajlandóságoknak felénk hajlását, hanem egyszerűen azért, mert belső szükségesség készít erre, mert érezzük és sejtjük, hogy az ünneplés elmulasztásával hibát és bünt követnénk el; mert érezzük, hogy nagyok a mi tartozásaink és önmagunkat becsüljük meg azzal, ha ennek a hatalmas tartozásnak egy kis részét lerójuk.

Ezért gyujtsuk fel az emlékezet világitó fáklyáját, hogy annak világánál idézzük egy pár pillanatra lelki szemünk elé azt az embert és azt a férfit, ki nemesebb ösztöneit követve, tisztán emberbaráti szeretet, fajához és nemzetéhez való ragaszkodás által vezérelve, páratlanul csudás energia és csüggedést nem ismerő kitartással ezt a kört megalapította, vezette és a virágzás magas fokára emelte.

Ha most cselekszik az ember hasonlót, akkor is az elismerés palmarágát kell neki átnyujtanunk.

Mennyivel inkább elismerést és méltánylást érdemlő dolog volt a boldog emlékezetű Solymossy Endre cselekedete abban az időszakban, a mikor az ily kezdeményező munkásságnak a legkétségbeejtőbb közönnyel, kicsinyes göggel, ezer gyanúsítással, sértegetéssel kellett megküzdenie?!

Ma sem élünk oly korszakot, mikor a szó igaz és nemes értelmében vett demokrácia szelleme lengen át intézményeinket, ma sem jutottunk el még azon ohajtott magaslatra s a kulturának azon fokára, a hol az iparost a rá váró feladatok nagyfontossága és nemzetgazdasági szempontból való nagyhorderejével arányban álló tiszte-

let és előkelőbb pozíció megilletné, de már dereng a hajnal, már előre küldi a felkelő nap egyes fénysugarait s ennek melegénél már látjuk a csírákat, melyet a társadalmi erők egyb. forrasztása a szolidaritás megteremtése iránti mozgalom hajt.

Már kezd általános elismerésre jutni az elv, hogy a munka nemesít, s a durva munkától feltört tenyér, melyet élénk nyujtanak, igen sokszor érdemesebb a szorításra (mert azt a kezét igaz, őszinte, becsületes szeretet vezeti), mint a mesterségesen finomított kéz melyet ártó cölzat, galád szándékkal nyujt felénk.

Hanem mikor elt elnökünk, kinek ma ünnepe szentelünk, akkor még kínai falak meredeztek az egyes társadalmi osztályok között, az ugynevezett uri osztály lenézte, lekicsinyelte, lelkesült újjában a gyufegyverrel tartóztatta fel azt az embert, ki intelligens, uriosztályhoz tartozása dacára, szelme magasabb követelményeit, jóra és nagyra hivatottságát az alsóbb osztályoknak magához való felé emelésében kereste és találta meg.

Nagy emberek sajátsága, hogy jövőbe látó szeme túl néz a mindennapi események alacsony, szűk korlátaiba, észreveszi a jövő eseményeknek gondolkozni nem tudó vagy nem szerető emberek előtt észrevétlenül maradó csíráit; felfedezi a vágyakat, melyek még az emberek belsejében öntudatlanul szunnyadnak s bátor, merész-szóval, becsületes lélekkel hangot ad ezen vágyakozásoknak s azokat tette hívja, életre serkenti.

Ebben látom a mi volt elnökünknek legnagyobb, legszebb és emlékének megörökítésére hivatott tulajdonságát. A város polgárságával élt és azzal érzett. Mint a keringő villanyos áram át, meg átjárta lényét mind az a vágyakozás, mely egyeseknél elrejtve, titkon élte a maga életét.

A mi elnökünk hirdette férfi szavával, hogy az iparosságnak is joga van ahhoz, hogy öntudatos emberszámba jöjjön, joga van ahhoz, hogy szellemi élvezetekben legyen része, joga van ahhoz, hogy adófizető alanyból jogával élni tudó és élni akaró polgárrá alakuljon át.

De nemcsak hirdette, hanem az igazi férfinak minden akadályt legyőzni tudó vaseréyyel ezen elv elismerése érdekében dolgozott.

Milyen volt a munkásság, melyet kifejtett, azt én ma nem méltatom, mert tetteinek közvetlen tanuja nem voltam, de az eredmények és a mai körülményeknek egybevetéséből, meg kell állapítanom, hogy a munkának nagy arányának és oly csudálatosnak kellett lennie, melyet csak egy eszményi célokért hevülő és a sikerben bízakodni tudó, igazi talpig ember tud kifejteni.

Emellett kell tényszerűen tennem nekem, mint az egyesület ez idejű elnökének, a ki szintén nagy ajándékoskészséggel, hívó lélekkel és bizakodva vettem kezembe a kör ügyeinek vezetését és be kell vallanom őszinte nyíltsággal, hogy a mindennapi életnek ezer baja, ezer küzdelme és szenvedése megbénítja erőnket úgy, hogy az előnkbe gördülő akadályokkal megküzdeni, alig vagyunk képesek.

Solymossy Endre megkísértette a lehetlent és sikerült neki. Mi törpe utódok bámulattal és csudálatlaltal eltelve állunk meg emléke előtt.

Elköltözött közülünk, de emléke itt él lelkünkben, s ha igaz, a mit Jaen Polil mond, hogy nem halt meg az, ki emlékünknél él, akkor az ő szelleme itt leng közöttünk és buzdít, biztat elömenetelre és kintartásra int.

Legyen is mi közöttünk, s most arcképe leleplezésénél fogadjuk fel szent fogadalommal, hogy nemes célu és nemes intencióju körünk igazi, magasztos feladatának megvalósításán egész lelkünkkel dolgozni, s igaz, becsületes odaadással és ajándékoskészséggel felvirágoztatásán munkálni is fogunk.

Színes képek.

Nagy György detektívjele.

Minap Budapesten megalakult a Magyar köztársasági párt és az alakuló gyűlésen előkelő szerep jutott két államrendőrségi detektívnek is. A szerepet azonban nem Palágyi Kálmán ezidőszerinti detektívönök helyettes, hanem Nagy György, a köztársasági párt megalapítója és elnöke osztotta ki nekik. Azaz jobban mondva Palágyi is osztott ki nekik egy szerepet, de ők nem hivatali főknököknek, hanem Nagy Györgynek megbízását teljesítették, a Wurglits-fele vendéglőben. A dolog így esett:

A köztársasági párt a hó 7-re hirdette alakuló gyűlését. Azaz nem is hirdette, hanem értesítette híveit, hogy ekkor megalakulnak. A rendőrség azonban neszét vette a dolognak és megbizta a detektív-testület két tagját, hogy menjenek el a gyűlésre és jól figyeljék meg, — persze titokban — hogy mi történik ott. A két detektív tehát elment az alakuló gyűlésre, hogy vigyázzanak a házára. Ámde a köztársasági pártnak is vannak ha nem is államrendőrségi detektívjelei, de kitűnően beavatott tagjai és ezek siettek értesíteni Nagy Györgyöt, hogy lesz az értekezleten két hivallan vendég is. Nagy György bozontos fürtű fejében erre nagyszerű ötlet született meg. Az értekezlet után körül nézett és amikor a két detektívet felfedezte hívei között, odament hozzájuk és nyájasan kérdezte őket:

— Önök is a párt hívei?

A két detektív sietett kijelenteni, hogy igen, ők is a párt lelkes hívei.

— Örülök, — szól a volt képviselő — Nagy György vagyok.

A két detektív úgy mutatta, hogy szintén nagyon örülnek a szerencsének.

— Még nem régi hívei a pártnak ugye — folytatta a beszélgetést Nagy György és barátságosan veregette meg a két detektív vállát.

— Igen, mi még ujjoncok vagyunk — hagyta helybe, egymással rava z pillantást váltva a két detektív.

— Bravó — szóló Nagy György. — Azt hallották úraim, hogy mi most Petőfi Sándor szobrát és a Kossuth mauzóleumot megyünk megkoszorúzni. És úgy gondoltam, hogy a legjobb lesz, ha a két koszorut önök, mint a köztársasági párt legfiatalabb, de lelkes tagjai fogják vinni.

— De kérem, elnök ur...

Csak semmi szerénykedés, — biztatta őket az elnök és a következő percben már ott volt a két hatalmas koszorú a két detektív kezében. És így esett meg, hogy a köztársasági párt koszorúját két itkosrendőr vitte Petőfi szobrához és a Kossuth-mauzóleumhoz.

HÍREK.

— Csekély két koronáért — hetenkint kétszer — egész éven át politikai lapot olvashat mindenki otthon, ha ötödmagával társaságban előfizet a »Székely-Udvarhely« című 1848-as függetlenségi székely újságra. Kérjen mutatványszámot még ma. Levelezőlapját címezze a »Székely-Udvarhely« kiadóhivatalának Székelyudvarhely és egy példányt megtekintésre azonnal ingyen kap. Aki ellenzéki újságot ma nem olvas, az megérdemli, hogy jobbágy sorsban vakon orránál fogva vezessék és róla, nélküle háttározanak. Olvassa és terjessze mindenki a haza önállóságáért, függetlenségéért küzdő, hamisítatlan ellenzéki lapokat! A nemzet minden jóra való fiára most van szüksége a hazának. Gondoskodjunk róla, hogy csakis meg bízható lapokat olvasson a nép; a kormány garmadával küldi ingyen a maszlágot. Vigyázzunk

a függetlenségi sajtó szabad mozgására, mert hova-tovább súlyosabb békókat rak erre a népet örök rabigába hajtani szándékozó bérenchad. Mozduljon meg a székely nemzet és letiporni ne engedje magát a jövő nemzedéket! Nézzon és lásson a saját szemével! Ha összetartunk és kitartunk, új élet hajnala dereng felénk; másképp pedig a megsemmisülés veszélye fenyeget. Álljunk tehát talpra addig, amíg állhatunk és nem késő!

— **Hüvös, esős idő.** Ez a három szóból álló mottó uralta az 1912. évi ugynevezett nyárt. Alig volt egy pár derűs nap. Annál többet könyezett az ég. Mintha ez is siratná Magyarországot sárba taposott alkotmányát. A sűrű, hüvös, ólmos eső most is hull; zuhogva rohan a fektelen Nagyküküllő: „le azon“. Utjában elsöpörte a sarjút, leiszapolta a törökbuszát; eltemette a szegény, inséges állapot elé néző nép utolsó reményességét. A városi piac siralmas képet tár elénk. Kedden már öt tojás 40 fillér volt. Egy véka törökbusza pedig 3 K 90 fillér. Egyebek is így igazodnak — az emelkedéshez. Az élelmiszer uzsora tehát vígan grasszál, mert nincs, aki ellenálljon. A város és vármegye nagy urai, az ilyesmikkel nem szoktak foglalkozni — nálunk... Nekik a maguk zsebe előbbre való, mint az adófizető „alanyok“ érdeke. Éljen meg más is úgy, ahogyan tud. Nem ugy nagy urak! A jövő nemzedéknek is élnie kell. Nem mából és nem a maiakért áll a világ! Tessék megmozdulni és vezetni, ha vezéri polcra s meg nem érdemelt fizetésekre vágytak... Ez becületbeli kötelessége mindenkinek...

— **Benedek Elek kegyelete.** Benedek Elek, a kiváló székely író, aki Csíkszeredán a székely kongresszus alkalmából tartott hangversenyen egyik hangulatos székely elbeszélését olvasta fel, a tisztelőitől kapott hatalmas babékoszorút elküldötte az eresztevényi temetőben pihenő székely ágyuhős, Gábor Áron sírjára.

— **Torony- és harangjavítás.** A székelyudvarhelyi róm. kath. plebánia templom tornyát Pál István apát-kanonok, főesperes-plebános alapos javítás alá vétette. Új keresztet és villámhárítót, majd pedig a toronyban levő mindazot harangot egészen újra szereltette. A keresztet és villámhárítót Derzsi Árpád székelyudvarhelyi bádogosmester helyezte el a torony tetején. A harangokat vasállványra és vaskoronával pedig Szlezák László budapesti harangöntő saját rendszerű, legújabb módszerével látta el. Szlezák László személyesen vezette a munkálatot, mely reményen felül sikerült s módszere annyira előnyös, célszerű, hogy arról úgy Pál István apát-kanonok és székelyudvarhelyi főesperes-plebános, mint az átvételre Tamás Albert főgimn. igazgató elnökletével kiküldött: Bartók István és Pap János tagokból álló szakértő bizottság is a legnagyobb elismeréssel nyilatkoztak. Szlezák harangöntő legújabb rendszere ugyanis oly könnyen kezelhetővé tette a harangokat, hogy az öt harangot egy ember is húzhatja egyszerre, minden nagyobb erőfeszítés nélkül. Már pedig a régi móddal egyetlen harangot egy ember erejével sem lehetett hosszasan meghuzni. Ajánlatos volna, hogy minden egyes templom harangjait a Szlezákféle rendszerrel lássák el és így azok kezelését a székelyudvarhelyi róm. kath. plebánia templomához hasonlóvá tegyék.

— **Az üzlet kereskedelmi és ipari szaklap** Dr. Radványi László szerkesztésében és kiadásában Budapest, VI. Izabella-u. 94. sz. alatt, minden hó 1-én és 15-én jelenik meg. Kérjen mutatványszámot, melyet a »Székely-Udvarhely«-re való hivatkozással ingyen küld a kiadóhivatal. »Az üzlet« egy száma többet ér 10 drb levelező lapnál és Önnek csak 1 drbot kell érte írnia.

A motorbenzin áráról már a budapesti kereskedelmi és iparkamara közlése alapján,

korábban megemlékeztünk. Az erre vonatkozó kereskedelemügyi miniszteri rendelet most érkezett le Székelyudvarhely város tanácsához, ahonnan Soó Domokos polgármesterhelyettes — ismertetés végett — hozánk is megküldötte. E szerint tehát az adómentes motorbenzin mérsékelt eladási ára most métermázsánként 23 korona.

— **Fizetésképtelen fűszeres cég.** A Budapesti Hitelezői Védőegyesület jelentése szerint: Gyarmathy Ákos fűszerkereskedő Székelyudvarhelyt fizetésképtelen lett. Tartozása összesen; 90,000 korona. Ezzel szemben vagyoni állapota 34,000 korona értéket képvisel.

— **Az oklándi fogyasztási szövetkezet** főszámolási határozván — üzlete készletét és felszerelését szabadkézzől, egytömögben ohajtáná eladni. Vevő az üzletet tovább folytathatná, amely a főutmentén a község közepén van. A szövetkezetnek volt dohányzó-, bélyeg-, váltóárulási engedélye és korlátozott — poharazással is — italmérése. Bővebb felvilágosítást ad a felszámoló bizottság.

— **A világ legnagyobb méhészete.** A mézfogyasztás fokozatos elterjedését leginkább bizonyítja az a tény, hogy Európában ezidőszerint az árutermelés kerek 80,000 tonnára emelkedett, ami kereskedelmi forgalomban 26 és félmillió koronát jelent. Nem kevésbé impozáns az Egyesült-Államok statisztikai kimutatása, amely szerint az Oceánon túl 2 millió 800 ezer méhkas van, amelyek évenként 30,000 tonna mézet termelnek. A világ legnagyobb méhészete Kanadában van, Beeton városka közelében; 200,000 négyszögméterre terjed és 10 millió méhet számlál, amelyek évenként 35—40,000 kilógramm mézet termelnek.

— **Szejké-fürdő részvényjegyzései.** A városunk határában levő, kincseket érő szejkéi gyógyviz kihasználása, illetve a hozatartó 45 holdnyi egész területtel való megvétele és egy rendezett fürdővé való kiépítése érdekében a hazai tanítók, a társadalom más érdeklődő tagjaitól is támogatva, részvénytársaságot szerveznek. A részvényjegyzések, illetve befizetések érdekében most vettük a felhívást, mely minden irányban teljes tájékozást nyújt. Meglehető örömmel olvassuk ebben az Alföldről és hazánk más vidékeiről is itt nyaralt tanítók lelkes és magaslatló felhívását a tanítók fürdőjének, tanuló nyaralótelepének a Szejkén való szervezése érdekében, mint a legkiválóbb gyógyfürdők és üdülőhelyek egyikén. A felhívás szerint egy részvény ára, 1 K alapítási költséggel együtt: 26 K. Bárki jegyezhet és pedig tetszés szerinti mennyiségű részvényt. A részvények értéke egészen, de legalább felerészben az évi november hó 5-ig az Udvarhelymegyei Takarékpénztárba befizetendő, illetve elismervény ellenében a »Tanítók Fürdője Részvény Társaság« számláján, kamatozó betétként elhelyezendő, mert az Alapítási Terve részvényjegyzés céljából csak a részvényeket befizetőknél küldetik meg. Amennyiben pedig a részvénytársaság közönyösség miatt nem alakulna meg, Szejkéfürdőt továbbfejlesztés végett, egy érdeklődő társaság veszi át. A fürdői alapot, javításokat, bővítéseket és a patakon túli 35 holdnyi területnek 200 □ öles villattelkek céljára való kárpótlásának munkálatait szervezők már most az őszi megkezdik. Úgy a részvénytársaság, mint az építés és villattelkek ügyében minden megkeresés Gyerkes Mihály áll. ig. tanítóhoz Székelyudvarhely intézendő. Nagy forgalma volt Szejkének ez évben is, de jövőre, mint a megkeresésekből és lakás-lefoglalásokból lehet következtetni, még nagyobb lesz, mert sokkal többen fogják idegenek felkeresni és állandóan látogatni. Segítsünk hát mi is mindnyájan, a saját érdekében, Szejkét fellendíteni, részvénybefizetésekkel.

4700 - 912. tkvi sz.

Hirdetmény.

Erdőfüle község telekkönyve birtokszabályozás következtében az 1869. évi 2579. számú szabályrendelettel képest átalakították és ezzel egyidejűleg mindazon ingatlanokra nézve, amelyekre az 1896. XXIX., az 1889. XXXVIII. és az 1891. XVI. t. cikkek a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik, az 1892. XXIX. t. cikkben szabályzott eljárás a telekbejegyzőkönvi bejegyzések helyesbítésével kapcsolatban foganatosítatik.

E célból az átalakítási előmunkálatok hitelesítése és a helyszíni eljárás a nevezett községben 1912. évi november hó 1-én fog kezdődni.

Ennél fogva:

felhívtnak az összes érdekeltet hogy a hitelesítési tárgyaláson személyesen vagy meghatalmazott által jelenjenek meg és az új tkvi tervezet ellen netaláni észrevételeiket annál bizonyosabban adják elő, mert a régi telekkönyv végleges átalakítása után a téves átvezetések-ből eredhető kifogásokat jóhiszemű harmadik személyek irányában többé nem érvényesíthetik.

2. Mindazok a kik a tkvben előforduló bejegyzésekre nézve okadatolt előterjesztést kívánnak tenni, hogy a telekkönyvi hatóság kiküldöttje előtt kitűzött határnapon kezdődő eljárás folyama alatt jelenjenek meg és az előterjesztéseiket igazoló okirataikat mutassák fel.

3. Mindazok kik valamely ingatlanhoz tulajdonjogot tartanak, de tkvi bekebelezésre alkalmas okirataik nincsenek, hogy az átírásra az 1886. évi 29. t. c. 15. 18 és az 1899. évi 38. t. c. 5. 6. 7. és 9. § ai értelmében szükséges adatokat megszerelni iparkodjanak és azokkal igényeiket a kiküldött előtt igazolják vagy oda hassanak, hogy az átruházó tkvi tulajdonos az átruházás létrejöttét a kiküldött előtt szóval ismerje el és a tulajdonjog bekebelezésre engedélyt nyilvánítsa, mert különben ez uton jogaikat nem érvényesíthetik és a bélyeg és illeték elengedési kedvezménytől is elesnek.

és azok, kiknek javára tényleg már megszűnt követelésre vonatkozó zálogjog, vagy megszűnt egyéb jog van nyilvántartásilag bejegyezve, ugyszintén az ilyen bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törlését kérelmezzék, illetve hogy a

törlési engedély nyilvánítsa végett a kiküldött előtt jelenjenek meg, mert ellenesetben a bélyeg menteség keezményétől elesnek.

K. r. Jarasbiróság mint telekkönyvi hatóság.

Oklandon 1912. évi szeptember 12.

Kelemen s. k.
kir. aljbiró.

A kiadmány hitelül:

Szeles Felix

kir. j. birósági irnok.
tkvezető h.

Szamóca, legalkalmasabb ültetési ideje most van. Erőteljes, átültetett c-e metéket készen csomagolva 100 darabonként 7,50 koronáért szállítanak **Fischer és Társai** faiskolák és szőlő oltványtepei Nagyenyed.

MEGHIVÓ

A székelyudvarhelyi ipari és gazdasági hitelszövetkezet mint az Országos központi hitelszövetkezet tagja folyó hó 22-én a szövetkezet helyiségében rendkívüli közgyűlést tart, melyre a tagok azon figyelmeztetéssel hivatnak, miszerint kellő számú tag megnevezése esetén folyó hó 29-én a rendkívüli közgyűlés — az alapszabály 40 § a értelmében — tekintet nélkül a tagok számára fog megtartatni.

Székelyudvarhely, 1912. szept. 12.

Igazgatóság.

Kerestetik

egy utazó, aki a kereskedőket látogatja meg **Székelyudvarhelyt** és a szomszéd helyiségekben egy októberben üzembe jövő

Bouillon-kockagár-hoz.

Ezek egy új módszer szerint készíttetnek és olcsóbbak, ízletesebbek, kiadósabbak, mint minden konkurrens gyártmány és teljesen pótolja a húst. — Ajánlatok referenciák megadásával „1303 H. N. Rudolf Mosse, Wien” címre küldendők.

Eladó olcsón egy szép és jó Daniel-fele cserépkályha. Hol? Megmondja a lap kiadóhivatala.

Eladó ház Árpád utca 64. számú ház eladó Értekezhetni özv. Sándor Denesnél.

ÉLETKÖNYVE

állandó házi orvos. Ingyenes gyóymód: tifusz, kolera, toroklob, rüh, vérhas, mindenféle himlő és vörheny, orbánc, bujakór, számarhurut, agy-, tüdő-, sziv-, gyomor-, méh- és belgyulladás, vesemáj-, lep-, hólyag bajok, skrófula, köszvény, csusz, nyavalyatörés, aranyér, gutaütés, nehéz sebesülések, vérszegénység, vízkórság, szárazbetegség (tuberkuózis), torok- vagy mandolagyladás, gyomorkatarus, örülés stb. el-

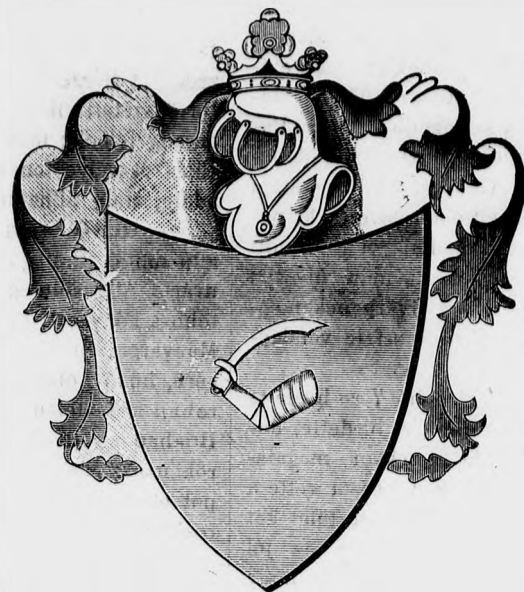
len. Irta: DERZSI JÓZSEF. Az E. M. K.

E. — tekintélyes orvosok ajánlataira — népkönyvtárai részére

100 példányt elfogadott. Ára

.. 3 korona. Kapható: ..

Betegh Pál kiadónál Székelyudvarhelyt - és valamennyi könyvkereskedésben.

A dályai**Abrán-család**

nemesi címeré mutatjuk be e helyen. Ez a címer és a család történetének leírása, a legrégebb korszaktól való lezármazási táblázatával az

**Udvarhelyvármegye
Nemes Családjai**

című, Pálmay József szerkesztésében és Betegh Pál kiadásában megjelent diszműben található.

Számos család címere és leírása, lezármazási táblázata van e nagyszabású műben. Mindenkinek érdeke, hogy míg a készlet tart, beszerezze.

Kapható füzve 16 koronáért Székelyudvarhelyt a kiadónál.

Az ecet Czell Frigyes és Fiai

A háztartásban nélkülözhetetlen szükséglet. De nem ám az ecetszeszből, hideg úron előállított folyadék melyet a kádicsfalvi természetesen főzött ecet már széleskörben kiszorított. Székelyudvarhelyt és vidékén ma minden gondos háziasszony kizárólag az özv. Gergely Jánosné szül. Fintó Lina kádicsfalvi ecetgyárából fedezi szükségletét. E kitűnő ecet eredeti jó minőségben kapható Székelyudvarhelyt: Darvai Albert, Szentpéteri Gergely, Mark testvérek, Haab és Heitz, Csáó es Kun, Réther János, Tamás Balázs, Gáspár és Pap, Gál János utóda, Fernengel Gyula, Karda Denes, Zárug Antal kereskedőknel. Ha egészségét és életét szereti, akkor csakis kádicsfalvi ecetet használjon.

Czell Frigyes és Fiai

bortermelők és borszármazók
Medgyes.

Legjobb beszerzési forrás természetadta valódi erdélyi hegyi borokban. Hordókban és palackokban. Kitűnő sajattermés és vörös borok.

Eladó véredek.

Két darab 8 hónapos him és nőstény véreb, mely, Frigyes főherceg vérebével volt párosítva, mind a kettő garantált tiszta faj, semmi szépség hibájuk nincs — 300 és 200 koronáért eladó. Cim: özv. **Kerbolt Fernencné VINKOVCE** (szerénvárm.) Florián u. 6. sz.

BORI!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi borszármazó

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható

NIGRIN

a legjobb cipőkrém az egész világon

Az eddigi világhírű wiksnek vitriol nélküli gyártása is. **St. Fernolendt Wien III.** cs. és kir. udvari szállító.

80 éves gyári fennállás.